

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמ"ד קמה כמו כח באר הגולה

כפונם ומטיל דפי בראשון, של ראשון, אבל (יח) שלשה גברי בשלשה (ז) ספרים, כגון ראש-חדש טבת (יט) שקל להיות בשבת, (כ) ליבא משום (ס) פגם:

קמה דיני המתרגמן, וכו' ג' סעיפים:

א בימי חכמי הגמרא היו (א) נוהגים לתרגם כדי שיבינו העם. אין (ב) הקורא רשאי לקרות לתרגמן יותר מפסוק אחד, ואין המתרגם רשאי לתרגם עד שיכלה הפסוק מפי הקורא, ואין הקורא רשאי לקרות פסוק אחר עד שיכלה התרגום (ב) מפי המתרגם. ואין הקורא רשאי (ג) להגביה קולו יותר מהמתרגם ולא המתרגם יותר מהקורא. ואין הקורא רשאי לסניע למתרגם, שלא יאמרו תרגום פתוב בתורה: ב קטן מתרגם על-ידי גדול, אבל אינו כבוד לגדול שימתרגם על-ידי קטן: ג והאידין לא נתנו לתרגם, משום דמה תועלת בתרגום כיון (ד) שאין מביניו אותו:

קמו שלא לדבר בשעת הקריאה, וכו' ד' סעיפים:

א (א) אסור לצאת ולהניח ספר-תורה * כשהוא פתוח, (ב) * אבל בין גברא (ב) לגברא (א) * שפיר דמי: ב (ד) כיון שהתחיל הקורא לקרוא בספר-תורה אסור לספר (ה) אפלו (ג) בדברי-תורה (ו) אפלו בין גברא

באר היטב

וטעות-סופר הוא, והבאר היטב אשר לפני לא הרגיש בזה: (ז) ספרים.

משמע דהראשון אסור לקרות בס"ת הג', ב"ח, ומ"א מתיר, ע"ש ועין ס"ו רפכ: (ס) פגם. אפלו בענין א', פ"ח, ע"ש. מי שקנת מצנה לשנה ומת באמצע השנה חבקים היוצאים לשלם דמי המצנה, או ימכרו המצנה ומה שנתסיר ישלמו להקלה, ואם ימכרו ביותר, הנוח ליוצאים, כנה"ג.

(א) הקורא. עין יד-אהרן:

(ב) לגברא. דוקא לצרף גדול, סדה"י. וכין פסוק לפסוק אסור, טור מ"א פ"ח: (ג) בד"ת. אפלו להורות לאדם ששואל לפי שעה או לפרש מדברי-אסור, עין ברי"ף ובמ"א, ובד"מ הביא: להורות לשואל או לפרש מדבר-

באר ה"לכה

* כשהוא פתוח. מלשון זה משמע דאפלו לא התחילו עדין לקרות אסור מכיון שכבר נפתח הספר, ואף דבכעיה ב סתם המתבר כהרמב"ם דדוקא כשהתחיל לקרות אסור, הלא לענין לצאת חמיר טפי, ואף דלענין בין גברי לגברי חמיר שם מהבא, דהבא שרי והתם אסור, לענין לצאת כשהיא פתוחה חמיר הבא מהתם. אכן מלשון הרמב"ם משמע דהבא גס"כין אינו אסור רק כשהתחיל לקרות, אמנם לפי מה שמצדד הפגן-אברהם, וכן משמע מהג"ר א, דשם גס"כין אסור חכך משנפתח, אס"כין בענינו בוודאי אין להקל: * אבל בין גברא לגברא. עין מהשב"ץ חלק ג סימן צח שכתב, דהו דוקא כשהוא הדבר באקראי בעלמא, אבל כשעושין זה תדיר נראה פרוק על תורה, וכמעט שאני אומר שעליקים נאמר "ועזבי ה' יקלו" מס ושלום, עין שם: * שפיר דמי. עין בפרי חדש שפעדד לומר דמשעה שגמר הקריאה אפלו לא בוד עדין ברפת "אשר נמן" יכול לצאת, ובספר משה-יהודה

משנה ברורה

בשני ענינים, כגון בשבת-ראש-חדש או פיוס-טוב, דדינא הוא שקורין למפסיר בספר אחר הנגלל מפכר ומוכן לאותו מקום כדי שלא יצטרכו לגלל בצבור את הספר ראשון, וכנ"ל בסעיף ג, אין לקרות למי שעלה באחרונה שיעלה הוא גס"כין למפסיר בספר השני, אפלו אין שם אחר שיוצד להפסיר, דנראה כמטיל דפי בספר-תורה ראשונה מפני שהיא חסרה או שאר פסול⁽¹⁾, אלא יגלו הספר-תורה ראשונה עד שגייעו לשם. ואם ירצו לקרות למפסיר מהקוראים שקדם האחרון, הפגן-אברהם מתיר, דאין שיה פגם אלא כשקורא בשניהם זה אחר זה, דיאמרו למה לא קרא בראשון אלא שחסר הפנייה בו, אבל כשהפסיק ביניהם באיש אחר הרי לה עתה קורא מתוך; והפ"ח אסור, וכן מצדד האליה רבה דדינא,

משמע דאפתי יאמרו דנודע עתה פסולו של הספר ראשון ולכך קרא באחרת, ואף בשמת-תורה מצדד האליה רבה דיש להקל בזה כהפגן-אברהם, דמתר לקרות לתמן-בראשית מי שעלה כבר בספר-תורה ראשונה⁽¹⁾, מתמת דילי לו עוד סניפים להתיר שם⁽²⁾: (יח) שלשה גברי בשלשה ספרים. והוא הדין (טו) תרי גברי בתרי ספרים. ואם ירצה הראשון מהשלשה לקרות בספר-תורה שלישית למפסיר, תליא בפלגתת הכ"ח ומגן-אברהם שכתבתי מתחלה: (יט) שקל להיות בשבת. שאחד קורא בענינו של יום והשני בשל ראש-חדש והשלישי בשל חנכה למפסיר: (כ) ליבא משום פגם. אפלו בענין אחד [פ"ח]⁽³⁾. ועין בפרי-מגרים⁽⁴⁾:

א (א) נוהגים לתרגם. בלשון תרגום, פי לשונם הנה ארמית: (ב) מפי המתרגם. והכל כדי שלא יתבלבלו הצבור ויוכלו לשמוע כל הפרשה ככתבה מפי הקורא, ואחר-כך יבינו כל פרושה מפי המתרגם [לבוש]: (ג) להגביה קולו. דבתיב "משה דבר והאלהים יעניו בקול", והאי 'בקול' הינו בקולו של משה [גמרא]: ג (ד) שאין מבינים אותו. ואין לומר: נלמד מהם לפרש גם אנחנו לעם בלשון שיבינו, דשאני תרגום שנתקן ברום-הקדש⁽¹⁾ [טור]. ועין במגן-אברהם שכתבתי שיהביא בשם תשב"ץ, שגם עמה רשות לתרגם בלשון תרגום אף שאין מבינים אותו, משום שנתקן ברום-הקדש, אלא שאין התרגום מעפב:

א (א) אסור לצאת וכו'. ועל זה נאמר "ועזבי ה' יכלו"⁽¹⁾, (ב) ומתרגמין: ודשבק אוריתא דיי' לשתצו⁽²⁾, (ג) ואפלו איבא עשרה דציתי לספר-תורה וזילתו, (ג) וגם הוא כבר שמע קריאת התורה בעשרה, אפלו הכי אסור⁽³⁾: (ב) אבל בין גברא לגברא. והוא (ד) כשנשארו עשרה בבית-הכנסת: (ג) שפיר דמי⁽⁴⁾. והינו (ה) כשכבר שמע קריאת התורה או שדעתו לבוא מיד, וגם זה אינו מותר כי אם כשהוא (ו) לצרף גדול: ב (ד) כיון שהתחיל. והמגן-אברהם מצדד לומר, דמשעה שנפתח הספר-תורה אפלו לא התחיל עדין הקורא לקרות, אס"כין אסור, וכן משמע דעת הג"ר א בבאורו, דמשעה שפתחו הספר-תורה כדי לברך אסור לספר: (ה) אפלו בדברי-תורה. וכן לפרש בדברי-תורה או להורות הנראה לאדם ששואל, (ו) אסור, (ז) ולא פרושי מאסורא מתר לומר בדרך קצרה, אם אי אפשר להפריש על-ידי רמיה: (ו) אפלו בין גברא לגברא. שקא ימשך

שער הציון

(טו) דרכי-משה ושאר פוסקים: (ב) תשב"ץ: (ג) פרישה וש"א: (א) פרי-מגדים ודמשק-אלעזר: (ד) אחרונים: (ה) פרי-מגרים: (ו) מגן-אברהם: (ז) מגן-אברהם בשם הרי"ף, והשעם, דהא יכול להורות אחר-כך⁽¹⁾ [פמ"ג]: (ח) שצרי-אפרים ודרכי-הס"ח:

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמו

(ג) לנגבא, וְנֶאֱסַף (ז) אַם הַשְּׁלִים הוּא בְּלַחֲשׁ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׂאֵם לֹשׁ עֲשֶׂה לְסֵפֶר (בְּדַבְרֵי-תוֹרָה) (כ"ו ב"ש מהר"א), וְיֵשׁ מְתִירִים (ח) *וְיֵשׁ מְתִירִים לְגֵרָם (פְּרוּשׁ, לְלַמֵּד) בְּלַחֲשׁ. וְיֵשׁ אוֹמְרִים שְׂאֵם לֹשׁ עֲשֶׂה לְסֵפֶר (בְּדַבְרֵי-תוֹרָה) (כ"ו ב"ש מהר"א), וְיֵשׁ מְתִירִים (ט) לְמִי שֶׁתּוֹרָתוֹ אֲמֵנוֹתוֹ. וְיֵשׁ מְתִירִים פְּנִי וּמִקְרָא עֲצִמּוֹ שְׂאִינוֹ רוּצָה לְשִׁמְעַ סְפֵר-תוֹרָה שְׁנַיִם מְקַנָּא וְאַחַד תְּרַגְוִם בְּשַׁעַת קְרִיאַת הַתּוֹרָה (י) לְמִי שֶׁקָּרָם שֶׁנִּפְתַּח סְפֵר-תוֹרָה מְחַזֵּיר אֶלָּא לְקֵרוֹת, וּמִתְחִיל לְקֵרוֹת. *וְהַלְקוֹת (י"ב) טָרְכַל זֶה אֵינוֹ עֲגֵנָן (יא) שְׂרִי. (יג) וּפְרָשְׁת 'פְּרָה' שֶׁהֵם בְּעֲשֶׂה

ג השלם בכתובה ד רש"י שם ה פעל הלכות גדולות ו הוי"ף שם והביאו טור ו תלמוד ר"י יקח ח מרדכי והפלות אשרי ופנהג ר"י חסיד ט תוספות ריש פרק ב דקבוצת והרא"ש והספ"ק

באר היטב

אסור שפיר דמי, ע"ש: (ג) לנגבא. וי"ח פסק דבין גבא וגבא מותר, ובפרט האידנא שפארצין במי שפנהג ובשלי"ה פתח: אם אסור לספר אפילו בין גבא לגבא אף שהספר סגור, אי"כ מה יגנו ליום הדין הגדול והנורא אוימן ששםספרין

באר הלקה

חולק על זה, והבבבכה שובא להקריאה וחשיבא קומה, עין שם: * ויש מתירים לגרס בלחש. שיטה זו היא שיטת התוספות והרא"ש. אמנם באמת שיטה זו היתה לכאורה מאד, דמאי מהני שיג'רס בלחש, שלא כבטל שארי השומעים קריאת התורה, מכל מקום גם הוא מצוה לשמע קריאת התורה, ואם ילמד את למודו לא יתן לבו לשמע מה שקורא הקורא⁹, ואפילו אם יש עשירה דציתי, מאי מהני לגבי דיבה, הא על כל איש ואיש משל החייב התקנת עזרא? ובאמת כבר תמה בזה הקדמון פעל שבלי-הלקט על שיטה זו¹⁰ בסיומן לט, והובא בבית-יוסף, ומסני זה דתמה מהלכה. ולולא דמסתפינא הנה אמניא דשיטה זו מירי שפכר יצא בעצמו ידי קריאת התורה, ואפילו הכי בקול רם אסור שלא יטריד שאר השומעים, וכן דעת בעל הלכות גדולות שנוצר אחר זה יהיה גס"פן מירי רק בכחאי גונא וכן משמע קצת בפסקי הרא"ש, דבלחש לבר אינו הטר כי אם בצרוף התורתו אמנותו, שעל-ידיה פטור בעצם מקריאת התורה לשיטת רב אלפסי, עין שם ועין בפרי תרשן. ילפי זה אפשר דקאי המחבר רק אמאי דסימך לה "שפכר השלים הפרשה", ילפי מה שכתבנו במשנה ברורה דאפילו כבר יצא ידי קריאה, אלא דבאמת מדברי המחבר בסוף סייעי זה נה שכתב: וכל זה אינו ענין וכי, לא משמע פז, וצריך עיון: * ולקרות שנים מקרא וכי. עין במגן-אברהם שחבאי בשם תרומת-הדשן דמור אפילו ליכא עשירה דציתי לספר-תורה, בין דגם הוא עסוק באותו ענין. ובאמת אין דברי תרומת-הדשן מקרחין כלל, ומה שהביא ראיה מאד ורוע שכתב דבזה מטר לכלי עלמא, אין פנתו אפילו בדליכא עשירה, אלא אדלעיל מה קאי, שהביא מתחלה דעת רבנו חננאל דדוקא בתורתו אמנותו כרב ששת, והאינא לית לן תורתו אמנותו, ועל-פז אף בדאיכא עשירה דציתי לא מהני, כדמוכח מרי"ף פרק הקורא עומד: ואחר-כך הביא בשם רבנו שמחה דטעמה דרב ששת משום דסניג'תו הנה, עין שם, ועל זה הביא דלקרא שנים מקרא ואחד תרגום שרי לבלי עלמא משום שעסוק באותו ענין על-קל-פנים, אבל כל זה אפשר דוקא בדאיכא עשירה דציתי, אבל בדליכא עשירה לא מהני, דקא הוא קורא בפני עצמו בחמש, ולקטעים בפשטיות ובפסוקים אחרים, ואינו שומע

הפרשה שקורין בספר [ונראה לי עוד, דמה שהביא האור ורוע מתחלה דעת רבנו יצחק בר"ש דבלחש שפיר דמי, הנה גס"פן דוקא בדאיכא עשירה דציתי, וכדאינא בסמ"ק סימן קנה, ונהו מה שכתב עוד בשם ר"י אלפסי ואדלעיל קאי, ואף דהר"י אלפסי לא אירי לענין לחש, אפילו הכי מדפיה שפיר, דהנה כמו שדעת ר"י אלפסי דבעינן עשירה דוקא אפילו בתורתו אמנותו, וכמו שכתב בהגהות מימוני בשמו, כן הוא הדיון לענין שיטת ר"י דבלחש מהני, הוא גס"פן דוקא בשיש שם עשירה, וכהו מש"ב מאד דברי הגהת אשרי [בכרכות דף ח] כמה שהביא בשם אור ורוע דבלחש דוקא פישש שם עשירה, דלקאורה הקפיכ משני תרצים שבאור ורוע, ולדברינו יצא מאד]. וכן משמע מדברי הגהות מימוני שכתב לענין מי שתורתו אמנותו בשם ר"י אלפסי דגם שם בעינן דוקא עשירה דציתי לספר-תורה ואי לאו הכי אסור, ואחר-כך כתב דלדין לא מהני בשום אופן, דאין לנו תורתו אמנותו כרב ששת, ועל זה כתב אחר-כך בשם אור ורוע דלקרא שנים מקרא ואחד תרגום שרי, ומשמע דאדלעיל קאי דמירי בדאיכא עשירה דציתי, וכן משמע עוד יותר בסוף דבריו, עין שם, וכן משמע פשוט דברי הכל"ב והסמ"ק סימן קנה, דאפילו לחור הפרשה אינו מטר רק בדאיכא עשירה דציתי, עין שם. היוצא מדברינו, דדברי תרומת-הדשן אין להם שום מקור מאד ורוע, ובסמ"ק מפרש להפוך, ולא מפניא לדעת הט"ו וסייעתו בסיומן נה עיף-הקטן ד דישן וכן מדבר ואינו שומע אינו מצטרף לענין הפלה משום דבעינן עשירה דציתי, וכדברי הרא"ש המוכח בסיומן קבר סייעי ד, כנודאי גם הכא בעינן עשירה דציתי למה שקורא בספר, ואין להחייב כמה ששוסק באותו ענין, דקא הט"ו שם כתב דגם בהיהא דסייעי ו דעסוק גס"פן בעינן הפלה אינו מטר רק משום דיכול להפסיק ולשתק, ושומע כעונה, אלא אפילו להשתחוץ-צרוף שם ומקל, אפשר הוא דוקא בהפלה ולא בקריאת התורה, דשם בעינן דוקא צבור ונתנו, והא בעינן ההפלה אחד קובצין עשירה בני-אדם אף שפכר התפללו ויצאו ידי ברכה וקדושה, ועובר לפני התבה ואומר פרכו וקדושה, והכל עונין אחרי, ולא מצינו כן בקריאת התורה שאחד שלא שמע קריאת התורה יוכל לקבץ עשירה שפכר קראו ולקרות עוד הפעם בשבילו [ועין בסיומן קמג [דברי המתחיל 'פחות'] בבאר הלקה], ועל-כרחו דלא נתקנה אלא בצבור דוקא¹¹]. ובאמת על קרתנו מקרחין אנו לומר פז לדעת השלחן-ערך דקריאת-התורה מירי טפי, דהא בענינו מבאר לקורא בבעל הלכות גדולות ורי"ף דבעינן עשירה דציתי, ולא מצטרף

שער העניין

(ט) עין שם באליה רבה בשם סדר-היום שמקל בזה: (י) אליה רבה ונדר-הסחים ושי"א: (יא) רשב"א: (יב) מדפריש הטעם רק שלא יפרש מן הצבור ולא פירש משום דצריך לשמע קריאת התורה, משמע דסבירא לה דככל גוני אסור: (יג) תנחתא אשרי ותרומת-הדשן סימן כד וסמ"ק סימן קנה: (יד) מטה-יהודה, וכן מוכח ברי"ף בפרק הקורא עומד, ובדליכא עשירה דציתי אינו מועיל תורתו אמנותו אפילו לשיטה זו, כן מוכח בהגהת מימוני פרק יב מהלכות הפלה:

הַלְבוּת קְרִיאַת סֵפֶר תּוֹרָה סִיּוּן קַמּוֹ

ביאורים ומוספים

שממדת חסידות טוב לילך ולשמוע במנין אחר [אכן, בשו"ת אגרות משה (שם סי' מ אות ד) נקט, שחיוב קריאת התורה הוא חיוב על כל יחיד, וראה הע' הבאה].

ובשו"ת אגרות משה (שם אות ה) הוסיף, שהחיוב להקפיד על חיסור מילה ופסוק הוא דוקא בקריאה בשחרית בשבת, אבל בשני וחמישי ומנחה בשבת, כל ששמע שלשה פסוקים שלמים לכל עולה יצא, והוא הדין לגבי קריאה של יום טוב.

ועל כל פנים לגבי שמיעת המשך הקריאה [שלאחר התיבה שחיסר], כתב הגרש"ז אויערבך (שם) שאף לדעת השל"ה (בהגהות יש נוחלין) שלא יצא ידי חובה, בוודאי חייב לשמוע את שאר הקריאה.

[ביה"ל שם]

וְקָצַמְתָּ כְּכֹרֶת מִמֶּנּוּ הַיּוֹם הַזֶּה שֶׁלֹּא תִשְׁמַע עַל שִׁטָּה זוֹ.⁽¹⁰⁾

10) בביאור מחלוקתם כתב העמק ברכה (קריאת התורה אות ג) שהיא תלויה בנרון האם קריאת התורה היא חובה המוטלת על כל יחיד ויחיד בפני עצמו, או שחובת הציבור היא. שלדעת השו"ע אדם יוצא ידי חובת הקריאה אף כשהסיח את דעתו ממנה [וכן משמע מהראשונים שהביא בבי"ד], משום שהוא סובר שאין חיוב על כל יחיד לשמוע את הקריאה בפני עצמו [וכדעת האמרי יוסף (ח"ב סי' קעא אות ג)]. אך האחרונים (והביה"ל) שתפסו לעיקר כדעת השבלי הלקט, סוברים שכל יחיד מחויב לשמוע את הקריאה כולה. וראה מה שכתבנו לעיל בפתחה לסי' קלה בהרחבה בנדון זה וכן בהע' הקודמת.

[ביה"ל ד"ה ולקחת]

יִכְלֵךְ לִקְבֹּץ עֲשָׂרָה שְׂכָרִים קְרָאוּ וְלִקְרוֹת עוֹד הַפֶּעַם בְּשִׁכְלוֹ וְכוּ', וְעַל-כֵּן הָרַחֵק דָּלָה וְהִקְנֵה אֶלָּא בְּעִבּוֹר דְּוָקָא.⁽¹¹⁾

11) ועל כן, חולה או חבוש בבית האסורים שאין עמו עשרה, כתב לעיל (סי' קלה סייד ד"ה אין) שלפי דעת המרדכי אין להביא אליו ספר תורה לקרוא בו, משום שלא חלה מצות קריאת התורה על היחיד בומן שאינו יכול לילך לבית הכנסת.

כמו כן, ציבור שלא קראו בתורה מחמת שלא היו עשרה מתפללים, כתב השערי אפרים (שער ז סל"ט) שלא ישלימוה בשבת שלאחריה, וביאר, שאין זה דומה לציבור שנאנסו ולא קראו שצריכים להשלים את הקריאה בשבת הבאה [כמבואר ברמ"א לעיל סי' קלה ס"ב] משום שכיון שלא היו כאן עשרה לא נתחייבו בקריאה, וכן דעת הגרש"ז אויערבך (הליכות שלמה תפלה פ"ב דבר הלכה אות ט), והוסיף, שכשאין מנין אנשים יקרא כל אחד לעצמו בחומש. מאידך, בשו"ת בעל החכמה (ח"א סי' ז אות יב) הוכיח שיש מהפוסקים שחלקו על השערי אפרים וסוברים שגם באופן זה מחויבים להשלים.

[משנ"ב ס"ק ו]

אָךְ לְהוֹרוֹת אֶז הוֹרָאָה לְפִי שְׁעָה אֵין לְהַתְמִיר, דְּלֹא שְׂכִיחַ כָּל-כָּן כְּנֵה שְׂמָא יְמַשְׁק.⁽⁶⁾

6) וכן לומר 'מזל טוב' לעולה לתורה בין גברא לגברא, כתב הגר"ח קניבסקי (תשובות הגר"ח עמ' קיט) שיש להקל ברבר, מאחר וצורך מצוה הוא.

[משנ"ב ס"ק ח]

וְאֶפְסָלוּ הַכִּי אֵינּוּ מֵתֵר כְּקוֹל רֵם לְדַעַה זֹו, כְּדֵי שְׂלֹא יִקְרִיד שְׂאָר הַשּׁוּמְעִים.⁽⁷⁾

7) ומטעם זה כתב לעיל (סי' צב ס"ק לו), שלקבץ צדקה בעת קריאת התורה הוא שלא כהוגן, שכן על ידי כך יתבטל הציבור משמיעת קריאת התורה ומעניית 'ברוך ה' המבורך לעולם ועד'.

[ביה"ל ד"ה ויש]

וְאֵם יִלְמַד אֶת לְמוֹדוֹ לֹא יִמָּן לְבוֹ לְשִׁמְעָה⁽⁸⁾ מֵה שְׂקוּרָה הַקּוּרָא.⁽⁹⁾

8) ולשמוע קריאת התורה באמצע תפילת שמונה עשרה, כתב הגר"ח קניבסקי (דעת נוטה תפלה עמ' שדמ) שמוותר, והוסיף (שם הע' 239) שאומרים שהחזו"א היה מפסיק באמצע שמונה עשרה לשמוע קריאת התורה, ובדינים והנהגות (פ"ה אות יח) הובא בשם החזו"א, שאין לעשות כן לכתחילה, וכתב הגר"ח קניבסקי (אשי ישראל פ"ב הע' נו) שבעודו מתפלל אין לעשות כן, אבל יש לו לשתוק ולשמוע, והגר"ש וואזנר כתב (קובץ מבית לוי ח"ב עמ' סב) שפשוט שאסור להפסיק אפילו בשתיקה באמצע שמונה עשרה [לשמוע קריאת התורה בשני וחמישי], ואפילו אם אחר כך לא יהיה לו מנין ולא יוכל לשמוע עוד קריאת התורה, שאינו דומה לקדושה כלל.

9) ומי שהסיח את דעתו מקריאת התורה ולא שמע אחת מן המילים או אחת מן האותיות, כתב בסידור הגר"א (לריי מלצאן, שחרית לשבת, הנהגת הקהל בעת קריאת התורה ד"ה וכתב) בשם הגהות יש נוחלין, שלא יצא ידי חובת הקריאה כלל, וכן כתב בשו"ת אגרות משה (א"ח ח"ד סי' כג) שבאופן זה הפסיד הפסוק שהחסיר, ואין לו תקנה, מאחר ואין מטריחין את הציבור לחזור ולשמוע בשביל היחידים. אכן, באופן שהם עשרה שחיסרו תיבות ופסוקים, צריכים לחזור ולקראו את מה שהפסידו.

מאידך, דעת הגרש"ז אויערבך (שיח הלכה סי' ו אות ח) שיעצו ידי חובה, ופטור מללכת למנין אחר לשמוע את מה שהפסיד, הואיל ונקט שקריאת התורה חובת ציבור היא, וכן דעת הגר"ש אלישיב (אבני ישפה פ"ט סני"ג) שלענין זה סומכים על הדעה שחובת ציבור היא. וכן כתב בשו"ת אור לציון (ח"ב פ"ט תשובה ו), אלא שהוסיף

המשך מעמוד קודם

וכשגוללים ספר תורה מפרשה לפרשה, כתב הדעת תורה (כאן) שמוותר לצאת.

[שעה"צ ס"ק ז]

וְשִׁטְעַם, דִּקָּא יְכוֹל לְהוֹרוֹת אַחֵר-כָּף.⁽⁵⁾

5) אכן באופן שההוראה נחוצה מיד, כגון שבאה לפניו שאלה בענין טעות שנמצאה בספר תורה באיזה מנין, או בענינו של חולה, כתב הערוך השלחן (ס"ב) שודאי שיש להשיב מיד, אך בסתם שאלות ימתין מלהשיב עד בין גברא לגברא.

רבעיקר חיובן של נשים בקריאת התורה, ראה מה שכתבנו לעיל סי' קלה בפתחת המשנ"ב שם.

[משנ"ב ס"ק ג]

שְׂפִיר דְּמִי.⁽⁴⁾

4) ואם מצאו טעות בספר התורה וגללוהו כדי לקרוא לעולה בספר אחר, כתב בשו"ת בעל החכמה (ח"ה סי' ל) שאף על פי שעמומים באמצע הקריאה לעולה זה, דינו כמו בין גברא לגברא ומותר לצאת, כיון שספר התורה אינו פתוח, אולם כשמעיינים בספר התורה לבדוק אם יש בו טעות, אסור לצאת, ואם כיוודו ומעיינים בדינו מותר לצאת.

הלכות קריאת ספר תורה סימן קמו קמו

באר הגולה

י רבנו יצחק נחום ב' כ טור בשם רב שרשלוס

מדאורייתא, שצריך לכוון ולשמעם מפי הקורא. (יד) *והנכון, שבכל הפקשות (טו) ראוי למקדוק בדבריו לכוון דעתו ולשמעם מפי הקורא: ג אסור לספר (טז) פשהמפטיר קורא בנביא עד שישלים, כמו בספר-תורה: ד (יז) כאין צריך לעמוד (ה) מעמד (יח) בעת שקורין בתורה. (י) (יט) ויש מחמירין ועומדין (כ) וכן עשה מהר"ם (מרדכי פרק רבי אליעזר דמילה):

קמוז דיני גלילת ספר-תורה, ובו ח' סעיפים:

א (א) אסור לאחוז (ב) ספר-תורה (ב) ערם בלא מטפחת. הגה ויש אומרים יהא הדין (ג) שאר פתי (ד) קדש (אגרוה) א מילה לב

באר היטב

או ד"א, ע"ש, והפרי"ח והדרי"מ חלקו וכתבו דנהי כשהוא ערם אסור לאחוז בעמודיו, אבל כשהוא כרוף במטפחת פשיטא דשרי לאחוז בעמודי הס"ת אפילו בלא מטפחת. וכ"כ הט"ז דלא ראינו אפילו מהמקדקים לנהר מלבע בעמודי ס"ת בלי הססק, ע"ש, וצ"ע במהר"י מטראני ח"א סימן קלו ובחשובות פנים מאירות סי' עו: (ז) קדש. ודוקא פשהמפטיר אשורית על העור ובדיו,

לכוון לשמע: (ה) מעמד. אפילו העומדים על הבימה, דאין צריך לעמוד מפני הס"ת אלא כשאדם נושאה אבל לשמנחת במקומה אין צריך לעמוד. ובשעת ברכת התורה צריכין הכל לעמוד, דהוי דבר שבקדושה, מ"א ט"ז, עין יראתהו: (י) ויש מחמירין. ובין גברא לגברא שרי לגלי עלמא, ב"ח: (ב) ערם. ב"ח ומ"א כתבו דאפילו בעמודים אסור לאחוז אם לא ע"י מטפחת

באור הלכה

כמה שאחד יושב ויוסף אפלו בדברי-תורה, וקדעת השלטון-צדק שם הלא מעטרף כמה שיושב שם בכית-הפנסת לחור, וכמבאר שם במגן-אברהם סעיף קטן ח, ועל-כרחו דקריאה תמירא טפי ומוזה באמת נפשט ספקא דפריי מגדים שהבאתי לעיל במשנה ברוכה סימן נה סעיף קטן לג, שמסתפק לענין קריאת התורה אם ישן מהני, ומדברי בעל הלכות גדולות ורי"ף משמע דלא מהני: * והנכון, שבכל הפקשות וכו'. עין במשנה ברוכה דבור המתחיל ראוי וכו'. והנה כל זה הסעיף הוא תוכחת מגלה לאותן האנשים המפקירין את נפשותם ומספרין בשיחה בטלה בעת הקריאה: אם בין גברא לגברא שהספר סתום אסור לספר עם חברו (ולכמה פוסקים אסור אפלו בדברי-תורה), כמה יגדל האסור בעת שהספר פתוח, שבזיון הוא כשמסיר אגוז

משנה ברוכה

שכתבו דאינו עקר, ופירשת פרה הוא מדובר, מכל מקום לענין זה מסתברא דגם לירידה לא מקלינין כל הקלות הג"ל: (יד) והנכון, שבכל הפקשות וכו'. ורצה לומר, אפילו להעביר הסדרא שנים מקרא ואחד תרגום בשעת הקריאה אינו מן המבחרים, אלא ראוי למקדוק בדבריו. ופרי חדש כתב דמעקר הדין הוא שאסור לעסק בשום דבר (טו) ואפילו בשנים מקרא ואחד תרגום בשעת הקריאה, ואפילו איכא עשרה דצידי זולתו, וכן הביא מגן-אברהם בשם ש"ת שמתמיר פנה, אלא צריך לשחק ולשמע הקריאה מפי השליח-צבור, וכן דעת הגר"א במעשה-הרב וימכל מקום (טז) לקרות שנים מקרא ואחד תרגום או עם פרוש וכו' בין גברא לגברא מותר אפילו לדעה זו]. והמגן-אברהם הביא בשם מטה-משה דנכון לקרות בלחש מלה במלה עם השליח-צבור, דכלא זה אי אפשר לכוון ולשמעם, וכן פתחו בו (יז) פשהמפטיר קורא וכו'. עין לקמן סימן רפד סעיף ג, דצריך לכוון גם לברכות המפטיר ולענות אחריהם אמן, עין שם: ד (יז) אין צריך לעמוד וכו'. ואפילו העומדים על הבימה, דאין צריך לעמוד מפני ספר-תורה אלא כשאדם נושאה, אבל כשמנחת במקומה אין צריך לענין בריש סימן קמא, ודוקא הקורא והעולה לתורה צריכין לעמוד: (י) וכן אפילו כשאחד תופסה בידו, כגון בעת שקורין התפילה, כיון שהוא (יט) יושב במקומו אין צריך לעמוד לפניו: (י) אפילו הם בתוך ד' אמות שלה על הבימה. ודע, דבעת שנושאין אותה (י) תב"ח לעמוד לפניו (י) (יט) עד שתתפסה מעינו: (י) או עד שישענו המוליכה: (י) למקומה: (י) ואפילו סמיכה על אינה דבר אסור, דסמיכה כשישבה: (יח) בעת שקורין בתורה. ובשעת (כ) אמירת "ברכו" וצונת "ברוך ה' המברך לעולם ועד", לכלי עלמא צריכין לעמוד, דהוא: (י) דבר שבקדושה: (י) (יט) ויש מחמירין ועומדין. כתב הפריי חדש והגר"א דהעקר פסקא הראשונה, וכן נהגו. והפ"ח בסימן קמא כתב, דגם הפתח"ם מורה דמדינא שרי, אלא דסביבא לה דראוי להדר ולעמוד: (י) מפני שצריך האדם להעלות בדעתו פשהמפטיר הקריאה מפי הקורא כאלו קבלה אותה שעה מהרסיני: (י) ובהרסיני היו כל ישראל עומדין: (י) דכתוב "אנכי עמד בין ה' וביניכם וגו'". ומי שהוא איש תלש תלש וקשה לו לעמוד ועל-דבריו אין דעתו מיושבת לכוון היטב לקול הקורא, יש לו לישב [ש"א]: (כ) וכן עשה מהר"ם. ובין גברא לגברא לכלי עלמא שרי לישב [אחרונים]:

א (א) אסור לאחוז וכו'. בגמרא אמרין דעבירי זה נקבר ערם ממעזה זו, דהיניו שאין לו שקר של אותה מצוה: (ב) והפננה, שאם אחוז נקרא בו אין לו שקר מקריאה, וכן אם אחוז לגוללו או להגיהו, ואפילו נגיעה בעלמא בידו לספר-תורה ערמה אסור. וכל זה דוקא פשיטא צדף, אבל כשיש צדף לתקון הספר-תורה לתפר קצת ולדבק בדבק מטלית וכדומה, היכא דלא אפשר רשאי: (ג) ומכל מקום טוב שישל ידיו תחלה; אבל פשיטא צדף, אפילו בנטילת ידים יש להחמיר, כמו שמסים הרמ"א: (ד) ספר-תורה ערם. אם לא על-ידי בגד המפסיק. ועל-ידי בעת שגוללים הספר-תורה קדם קריאה או בשעת הגבהה, שלפני שנים נמשכים יריעות הספר-תורה, ובכדי להשוות היריעה אותם פנאשי היריעות למשך אותם למעלה או למטה כדי שיהיה שנה מכוון. (ה) אפי צריך לנהר שלא לאחוז פיריעות ביד ערמה, אלא צריך הפסקת טלית או מטפחת להפסיק בין ידיו ליריעות הספר-תורה. (ו) ובמקום שיש מטפחת, (ז) ויש מחמירין וכו' צריכין עמודי הספר-תורה בקצוות הטלית בשעת הגבהה, ובמקום שלא נהגו הכל לעשות כן, (ח) אף מי שרוצה לדבק פנה יעשה בדעתו, שלא יגאישו פנה בנייאדם, משום יקרא: (ג) שאר כתבי קדש. ודוקא (ו) כשכתובים אשורית על הקלף ובדיו בספר-תורה, אבל ספרים שצד הציון

(ט) אם לא מי שתורתו אמתו, ובמקומו ליכא תורתו אמתו וכו': (י) והנהו ממוני וכן כתב בשערי-אפרים: (י) לבוש ונדר-החיים ושלחן-צדיר ששים: (י) ובפריי-מגדים כתב דאפילו הוא עומד עמה (כגון בעת שמוכירי החזן נשמות), גם-כן אינו מחויב אז לקום לפניו, כיון שהחזן עומד עמה במקום אחד: (י) ולפי זה הוא הדין בעת שפוחחין הארון, פי הלא בכל זה במקומה מנחת. והעולם נוהגין בכל זה לעשות הדור לתורה ולעמוד: (י) עין באלה

